

Mladá veda

Young Science

Rozhovor s prekladateľom Karolom Wlachovským
Betón v architektúre, konkretizácia-personalizácia
Zdroje ekonomického rastu v krajinách V4

Mladá veda

Young Science

MEDZINÁRODNÝ VEDECKÝ ČASOPIS MLADÁ VEDA / YOUNG SCIENCE

December 2016 (číslo 2)

Ročník štvrtý

ISSN 1339-3189

Kontakt: info@mladaveda.sk, tel.: +421 908 546 716, www.mladaveda.sk

Fotografia na obálke: Bangkok 2014. © Branislav A. Švorc, foto.branisko.at

REDAKČNÁ RADA

doc. Ing. Peter Adamišin, PhD. (Katedra environmentálneho manažmentu, Prešovská univerzita, Prešov)

doc. Dr. Pavel Chromý, PhD. (Katedra sociálnej geografie a regionálneho rozvoja, Univerzita Karlova, Praha)

doc. PaedDr. Peter Čuka, PhD. (Katedra cestovného ruchu, Slezská univerzita v Opavě)

prof. Dr. Paul Robert Magocsi (Chair of Ukrainian Studies, University of Toronto; Royal Society of Canada)

Ing. Lucia Mikušová, PhD. (Ústav biochémie, výživy a ochrany zdravia, Slovenská technická univerzita, Bratislava)

doc. Ing. Peter Skok, CSc. (Ekomos s. r. o., Prešov)

prof. Ing. Róbert Štefko, PhD. (Katedra marketingu a medzinárodného obchodu, Prešovská univerzita, Prešov)

prof. PhDr. Peter Švorc, CSc., predseda (Inštitút histórie, Prešovská univerzita, Prešov)

doc. Ing. Petr Tománek, CSc. (Katedra veřejné ekonomiky, Vysoká škola báňská - Technická univerzita, Ostrava)

REDAKCIA

PhDr. Magdaléna Keresztesová, PhD. (Fakulta stredoeurópskych štúdií UKF, Nitra)

Mgr. Martin Hajduk (Inštitút histórie, Prešovská univerzita, Prešov)

Mgr. Richard Nikischer, PhD. (Sociologický ústav Akademií věd ČR, Praha)

Mgr. Branislav A. Švorc, PhD., šéfredaktor (Vydavateľstvo UNIVERSUM, Prešov)

PhDr. Veronika Trstianska, PhD. (Ústav stredoeurópskych jazykov a kultúr FSŠ UKF, Nitra)

Mgr. Veronika Zuskáčová (Geografický ústav, Masarykova univerzita, Brno)

VYDAVATEĽ

Vydavateľstvo UNIVERSUM, spol. s r. o.

www.universum-eu.sk

Javorinská 26, 080 01 Prešov

Slovenská republika

© Mladá veda / Young Science. Akékoľvek šírenie a rozmnožovanie textu, fotografií, údajov a iných informácií je možné len s písomným povolením redakcie.

EKONOMICKÉ NORMÁLY AKO NÁSTROJ KONTROLY KVALITY FINANČNÉHO PLÁNU VO VYBRANEJ SPOLOČNOSTI

ECONOMIC NORMALS AS A QUALITY CONTROL TOOL OF FINANCIAL PLAN IN
THE SELECTED ENTERPRISE

Veronika Čabinová, Beáta Šofranková¹

Veronika Čabinová pôsobí ako interná doktorandka na Fakulte manažmentu Prešovskej univerzity v Prešove. Vo svojej dizertačnej práci sa venuje problematike moderných prístupov zvyšovania podnikateľskej výkonnosti pre zefektívnenie manažérskych rozhodovacích procesov. Beáta Šofranková pôsobí ako odborná asistentka a tajomníčka Katedry financií na Fakulte manažmentu Prešovskej univerzity v Prešove. Vo svojej výskumnej činnosti sa zameriava na finančný manažment, metódy hodnotenia výkonnosti podnikateľských subjektov a finančno-ekonomickej analýze.

Veronika Čabinová acts as a PhD. student at the Faculty of Management, University of Prešov in Prešov. She is focused on modern approaches of improving enterprise performance to streamline management decision – making processes in her dissertation thesis. Beáta Šofranková works as a senior lecturer and secretary of the Department of Finance at the Faculty of Management University of Prešov in Prešov. Her research work is focused on financial management, methods for assessing the performance of business entities and financial-economic analysis.

Abstract

The aim of article is to present the results of applying the economic normals as a quality control tool of financial plan compiled for the selected enterprise operating in the food industry during the period 2016 – 2018. Evaluation of the financial situation by using selected financial indicators represented the starting point for preparing 3 variants of the financial plan (realistic, optimistic and pessimistic). The article is focused on monitoring changes in economic normals for all three variants of financial plans in the analysed enterprise and their usage in managerial practice.

Key words: ratio indicators, financial plan, economic normals

¹ Adresa pracoviska: Ing. Beáta Šofranková, PhD., Mgr. Veronika Čabinová, Katedra financií, Fakulta manažmentu Prešovskej univerzity v Prešove, Konštantínova 16, 080 01 Prešov
E-mail: beata.sofrankova@unipo.sk, veronika.cabinova@smail.unipo.sk

Abstrakt

Cieľom príspevku je prezentovať výsledky aplikácie ekonomických normálov ako nástroja kontroly kvality zostaveného finančného plánu vo vybranej spoločnosti pôsobiacej v oblasti potravinárstva pre obdobie 2016 až 2018. Analýza hodnotenia finančnej situácie analyzovanej spoločnosti pomocou vybraných finančných indikátorov bola východiskom pre zostavenie 3 variantov finančného plánu (reálny, optimistický a pesimistický). Príspevok sa zaoberá sledovaním zmien v dodržiavaní ekonomických normálov pre tri varianty finančných plánov analyzovanej spoločnosti a ich využitia v manažérskej praxi.

Kľúčové slová: pomerové ukazovatele, finančný plán, ekonomické normály

Úvod

Vzhľadom na dnešné turbulentne sa meniace podnikateľské prostredie je zo strany finančných manažérov nevyhnutné zameriavať sa na kontinuálne hodnotenie finančného zdravia spoločnosti, no taktiež vytvárať finančné plány orientujúce sa na prognózu budúceho vývoja. Samotné vypracovanie finančného plánu však nestačí, potrebné je zistiť jeho úroveň a kvalitu, ktorá zabezpečuje prosperitu či predchádzanie budúcim finančným ťažkostiam spoločnosti.

Teoretické východiská finančného plánovania

Finančný plán predstavuje integrujúcu súčasť celkového strategického plánu, nakoľko prepája vykonávané aktivity s kvantifikovateľným finančným cieľom, vyjadruje plán činností v peňažných jednotkách a zobrazuje spôsob zabezpečenia konkrétnych aktivít a činností vedúcich k dosiahnutiu cieľov podniku (Pelikánová 2016). Okrem uvedených primárnych cieľov dopĺňajú autorky Horváthová, Bednárová (2012) jeho ďalšie úlohy:

- stanoviť výšku potrebného kapitálu,
- zvoliť najpriaznivejší spôsob financovania investičných zámerov,
- stanoviť krátkodobú, strednodobú a dlhodobú potrebu peňažných prostriedkov,
- zaistiť nepretržitú platobnú schopnosť firmy,
- stanoviť finančné ciele firmy.

Veber, Srpová et al. (2008) uvádzajú, že ťažiskom finančného plánovania je zostavenie finančného plánu v dostatočnom predstihu. Je nutné, aby bol finančný plán prediskutovaný, upravený a schválený ešte pred koncom kalendárneho roka a následne rozpracovaný do čiastkových finančných plánov či rozpočtov pre konkrétne vnútropodnikové útvary. Pri jeho zostavovaní je možné vychádzať z minuloročných skúseností, no je potrebné doň zahrnúť strategické zámery podniku a prípadné oprávnené požiadavky jednotlivých podnikových útvarov. V nasledujúcej schéme uvádzame rámcový obsah finančného plánu.

Proces finančného plánovania pozostáva z vytýčenia podnikových finančných cieľov a aktivít, prípadne opatrení na ich dosiahnutie. Samotná kompozícia, zloženie a miera podrobnosti každého finančného plánu sa opiera najmä o veľkosť podniku, jeho výrobu, produkciu a príslušné odvetvie (Fetisovová et al. 2010).

Schéma 1 Obsah finančných plánov podniku

Zdroj: vlastné spracovanie podľa Syneka, Kislingerovej et al. 2010

Zostavovanie finančného plánu je podľa Kráľoviča et al. (2011) pomerne náročný a zložitý proces, ktorý si vyžaduje istú úroveň vedomostí, zručností a vysokej koncentrácie. Pridržiavaním sa jednotlivých krokov však možno predísť chybám či včas ich identifikovať. Postup zostavovania finančného plánu je teda nasledovný:

1. Spracovanie finančnej analýzy podniku.
2. Formulácia cieľov.
3. Formulácia základnej stratégie.
4. Tvorba dlhodobého finančného plánu.
5. Tvorba krátkodobého finančného plánu.
6. Tvorba operatívneho finančného plánu.
7. Implementácia finančného plánu.
8. Hodnotenie finančného plánu, úprava, prípadné korekcie.

Metódy tvorby finančného plánu

Pri zostavovaní finančného plánu je nutné uviesť si, že žiadna z použitých metód nie je zárukou vytvorenia dokonalého súhrnného finančného plánu. Finanční manažéri majú k dispozícii celý rad metód, modelov a postupov jeho tvorby zabezpečujúcich informácie potrebné pri rozhodovaní a vytváraní niekoľkých variantov finančného plánu. Podľa autorov Grznára, Šinského, Marsinu (2011) v zásade rozlišujeme dve základné skupiny metód a modelov tvorby finančného plánu, a to špecifické metódy a ostatné metódy.

Ako uvádza Kráľovič (2010), špecifické metódy tvorby finančného plánu sú vytvorené konkrétne pre oblasť finančného plánovania, preto sú v tejto sfére taktiež najviac využívané. Jedinou výnimkou je metóda pomerových finančných ukazovateľov patriaca skôr do metód finančnej analýzy. Do tejto skupiny zaradíme globálnu metódu, metódu percentuálneho podielu na tržbách, metódu nulového bodu, metódu pomerových finančných ukazovateľov, finančné modely a metódu postupného zostavovania rozpočtov.

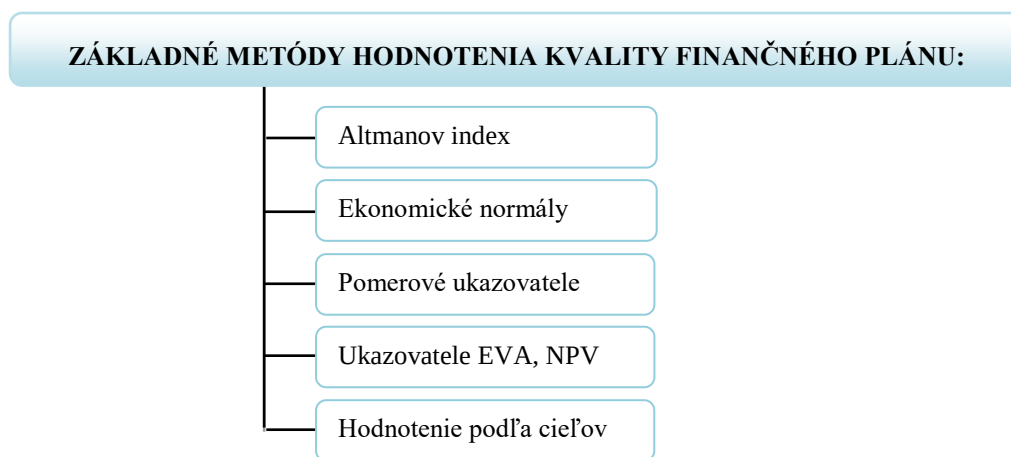
Nakoľko tradičné metódy tvorby finančného plánu bývajú častokrát nepružné, nespoľahlivé a orientované na úzky okruh fixných ukazovateľov, v dnešnej dobe sa do pozornosti čoraz častejšie dostávajú moderné metódy, ktoré sú zamerané predovšetkým na plnenie požiadaviek trhu. Okrem iného posilňujú aktuálnosť formulovaných finančných plánov. Autorky Horváthová, Bednárová (2012) zaraďujú do tejto skupiny napr. metódu Balanced Scorecard, metódu cieľových nákladov, metódu ABC, metódu ABB, metódu ZBB. K ostatným metódam podľa Grznára, Šinského, Marsinu (2012) patria tiež modely optimalizácie finančnej štruktúry podniku, modely dividendovej politiky, metódy a modely pracovného kapitálu, metódy hodnotenia ekonomickej efektívnosti projektov, metódy a modely finančného investovania a podľa Kiseľákovej (2012) aj metódy finančného manažmentu s aplikáciou cash flow a diskontovaného cash flow.

Kontrola kvality zostavenia finančného plánu

Kvalitný a dobre spracovaný finančný plán by mal podľa Petříka (2009) obsahovať minimálne nasledujúce charakteristiky:

- byť ekonomicky, analyticky a spoľahlivo overený,
- byť zdrojovo realizovateľný,
- byť účinne motivačný.

Zostavenie finančného plánu je pravidelne zakončené hodnotením jeho kvality a celkovej úrovne. V praxi sa používa viacero metód, najbežnejšie uvádzame v nasledujúcej schéme.

*Schéma 2 Spôsoby hodnotenia kvality finančného plánu
Zdroj: vlastné spracovanie podľa Horváthovej, Bednárovej 2012*

Tradičné finančné ukazovatele tvoria významnú časť finančnej analýzy. Aj keď väčšina ukazovateľov má historický charakter, pomerne spoľahlivo podávajú prehľad o minulých skutočnostiach a stávajú sa tak východiskom pre hodnotenie finančnej výkonnosti podniku a následné zostavenie finančných plánov. Ako uvádzajú Hinke, Bárková (2010), v súčasnej praxi sa na hodnotenie finančnej situácie podniku najviac využíva práve sústava pomerových ukazovateľov. Dlhodobou aplikáciou sa tak vymedzila skupina ukazovateľov, ktorú využíva

väčšina podnikov a poskytuje tak možnosť komparácie so situáciou iných podnikov v odbore, či porovnanie s ostatnými časovými obdobiami.

Podľa Nývltovej, Mariniča (2010), Kiseľákovej a kol. (2014), Jenčovej (2014) medzi najpoužívanéjšie skupiny pomerových ukazovateľov patria ukazovatele:

- likvidity (pohotová, bežná, celková likvidita),
- aktivity (obrat majetku a zásob, doba obratu pohľadávok/záväzkov/zásob/majetku),
- zadlženosti (celková zadlženosť, stupeň samofinancovania, úrokové zaťaženie),
- rentability (ROA, ROE, ROCE, ROS, ROC),
- trhovej hodnoty (výplatný/aktivačný pomer, čistý zisk na akciu, dividendový výnos).

Ekonomické normály predstavujú podľa Tóthovej (2009) určité vzťahy, prípadne závislosti medzi tempami nárastu položiek súvahy a výsledovky, ktoré by mali byť v prípade finančne zdravého a rozvíjajúceho sa podniku dodržané.

Ekonomický normál	Žiaduca dynamika vybraných indexov
I.	$I_{\text{zisk}} > I_{\text{tržby}} > I_{\text{náklady}} > I_{\text{materiálové náklady}} > I_{\text{mzdové náklady}} > I_{\text{počet pracovníkov}}$
II.	$I_{\text{zisk}} > I_{\text{tržby}} > I_{\text{zásoby}}$
III.	$I_{\text{zisk}} > I_{\text{tržby}} > I_{\text{dlhodobý hmotný majetok}} > I_{\text{mzdové náklady}} > I_{\text{počet pracovníkov}}$
IV.	$I_{\text{samostatné hnuťelné veci}} > I_{\text{dlhodobý hmotný majetok}} > I_{\text{zásoby}}$

Tabuľka 1 Ekonomické normály

Zdroj: vlastné spracovanie podľa Tóthovej 2009

Naopak, v prípade opačných nerovností je nutné vykonať hlbšiu analýzu a hľadať možné príčiny. Kotulič (2008) uvádza, že pri rozbere uvedených vzťahov musíme brať do úvahy deformácie hodnôt zapríčinených vplyvom nasledujúcich činiteľov, ktoré nie vždy reprezentujú negatívny trend vývoja:

- prípadná zmena cien alebo neproporcionálna zmena cien vybraných komodít oproti ostatným,
- prípadná zmena povahy vstupov či výstupov,
- postupný nárast miezd spôsobený infláciou,
- dĺžka obdobia, počas ktorého sledujeme vývoj ukazovateľov.

Materiál a metódy

V rámci analýzy finančného zdravia nami zvolenej spoločnosti za roky 2010 až 2015 sme aplikovali metódu finančnej analýzy ex post. Pri zostavovaní finančnej bilancie na roky 2016 až 2018 sme zvolili metódu percentuálneho podielu na tržbách v kombinácii s metódou pomerových ukazovateľov. Pri plánovaní budúcich výnosov a nákladov na rok 2016 sme použili regresnú metódu, metódu kľzavých priemerov a priemerného tempa prírastku vybraných položiek finančnej bilancie na základe predchádzajúcich 3 rokov. Pre spracovanie príspevku bol použitý program MS Excel.

Kontrola kvality a úrovne zostaveného finančného plánu predchádza celý rad na seba nadväzujúcich činností počnúc zhodnotením finančnej situácie spoločnosti. Výstupy finančnej analýzy, predovšetkým ich korektné spracovanie, tvoria zásadný predpoklad kvality zostaveného finančného plánu. V nami zvolenej spoločnosti sme sa teda najskôr zamerali na zhodnotenie jej finančnej situácie počas rokov 2010 až 2015, ktorá tvorila východisko pri vytváraní finančných výkazov spoločnosti na plánovacie obdobie 2016 až 2018.

Analýza finančného zdravia spoločnosti

Od samotného založenia analyzovanej spoločnosti v roku 2010 bol zaznamenaný nárast aktív z 10 829 € na úroveň 37 828 €. Tento vývoj bol ovplyvnený najmä zmenami položiek obežného majetku, nakoľko počas celého sledovaného obdobia s výnimkou roku 2014 tvorili dominantnú časť aktív spoločnosti. Spoločnosť nevykazovala žiadne zásoby, nakoľko boli jednotlivé suroviny účtované priamo do spotreby a bolo nutné striktné dodržiavať expiračné doby prísad potrebných na výrobu polotovarov. Neobežný majetok spoločnosti zastupovali výhradne samostatne hnutelné veci a súbory hnutelných vecí, ktorých výška počas analyzovaných rokov vzrástla o 15 085 €. Vlastný kapitál participoval na celkovom kapitáli podielom v priemere 34,78 %, jeho najvýraznejšou položkou bolo základné imanie s fixnou výškou 5 000 €, najviac viditeľný nárast bol zaznamenaný pri položke nerozdeleného zisku minulých období, a to až o 5 467 € počas sledovaných rokov. V prípade cudzieho kapitálu predstavovali najvýraznejšiu položku krátkodobé záväzky s ich priemernou výškou 14 007 €, spoločnosť nečerpala bankový úver odhliadnuc od zanedbateľnej výnimky v roku 2013. Počas analyzovaných rokov nebolo v žiadnom roku zastúpené časové rozlíšenie aktív či pasív.

Položky	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Aktíva celkom	10 829	28 335	29 874	24 416	29 155	37 828
Dlhodobý majetok	1 614	10 336	6 709	3 103	15 120	16 699
Obežný majetok	9 215	17 999	23 165	21 313	14 035	21 129
Vlastné imanie	5 054	5 265	8 711	9 656	10 753	14 310
Cudzie zdroje	5 775	23 070	21 163	14 760	18 402	23 518
Celkové výnosy	7 998	147 119	149 536	155 621	162 082	137 011
Celkové náklady	7 944	146 908	146 089	154 689	160 985	133 455
VH po zdanení	54	211	3 447	932	1 097	3 556

Tabuľka 2 Vstupné položky zjednodušenej súvahy a výkazu ziskov a strát spoločnosti (v €)

Zdroj: vlastné spracovanie

Až 99 % celkových nákladov spoločnosti tvorili náklady na hospodársku činnosť, pričom ich prevažná časť bola zastúpená výrobnou spotrebou. Významnou položkou osobných nákladov boli mzdové náklady s ich priemernou výškou 32 727 €. Napriek kolísavému vývoju počas analyzovaných rokov zaznamenali finančné náklady zastúpené nákladovými úrokmi a ostatnými nákladmi na finančnú činnosť celkový nárast o 1 279 €. Výnosy spoločnosti celkovo vzrástli o 129 013 € a v roku 2015 dosiahli hodnotu 137 011 €. Príčinou tohto pozitívneho vývoja bol výrazný nárast výlučne výnosov z hospodárskej činnosti, nakoľko

finančné a mimoriadne výnosy neboli. Zastúpené boli najmä tržbami z predaja vlastných výrobkov a služieb, ich podiel na celkových výnosoch bol v priemere až 93,40 %.

Jednotlivé indikátory likvidity sa vo väčšine rokov nachádzali v optimálnych intervaloch, najpriateľnejšie hodnoty spoločnosť dosiahla v roku 2013. Výrazný nárast krátkodobých cudzích zdrojov a pokles obežného majetku následne spôsobili v roku 2014 narušenie likvidity a vznikol tak nekrytý dlh vo výške 3 386 €. V roku 2015 však zaznamenávame opäť pozitívny trend vývoja. Odhliadnuc od extrému v prvom roku pôsobenia spoločnosti boli obchodné pohľadávky inkasované približne každých 47 dní a záväzky každých 42 dní. Aktíva spoločnosti sa obrátili zhruba každých 89 dní. Ukazovateľ celkovej zadlženosti sa pohyboval v priemere na úrovni 65,22 %, čím prekročoval odporúčanú hranicu 50 %. Spoločnosť bola počas väčšiny rokov prekapitalizovaná, čo malo dopad na efektívnosť jej podnikania. Úrokové krytie a úrokové zaťaženie sa s výnimkou rokov 2012, 2013 a 2015 nachádzali mimo optimálnych intervalov. Indikátory rentability dosiahli najpriaznivejšie hodnoty v rokoch 2012 a 2015, ich vývoj bol však veľmi kolísavý. Priemerná nákladovosť počas analyzovaných rokov dosiahla úroveň 0,98 čo znamená, že na 1 € výnosov bolo potrebné vynaložiť 0,98 € nákladov. Prehľad hodnôt vybraných pomerových ukazovateľov uvádzame v nasledujúcej tabuľke.

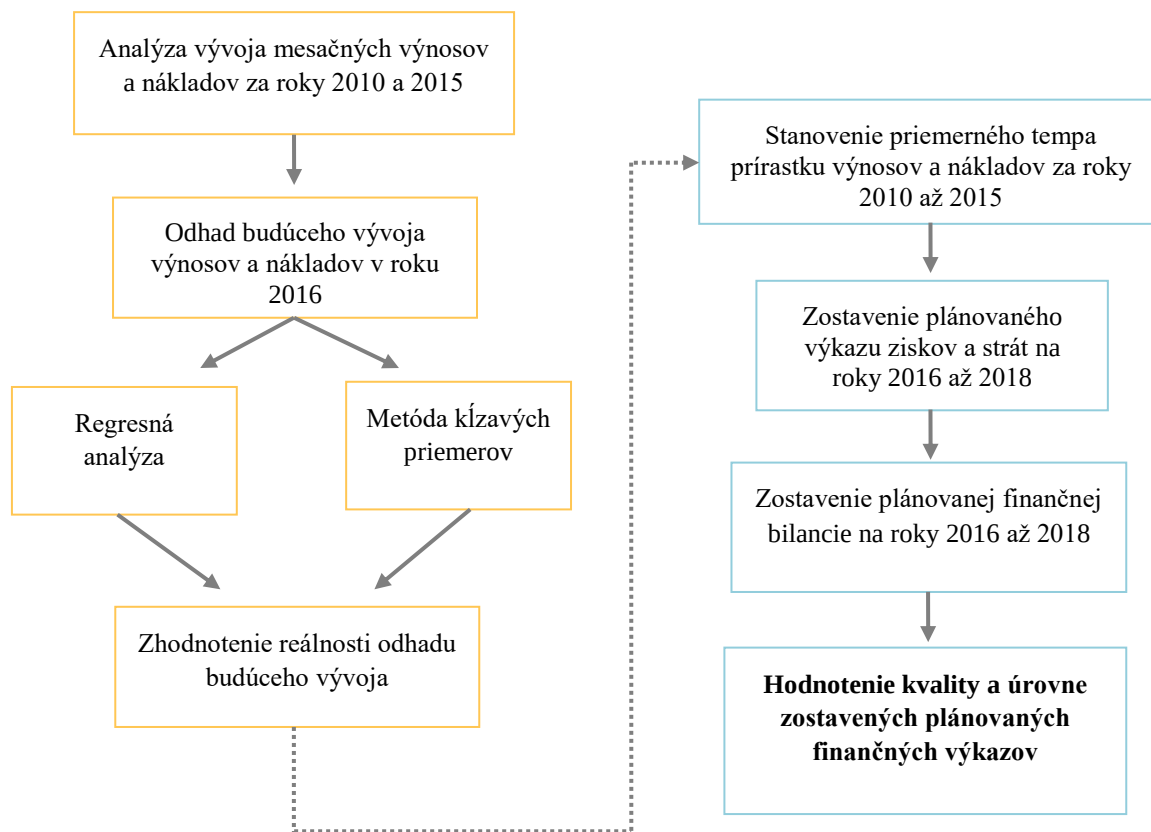
UKAZOVATEĽ	Merná jednotka	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Pohotovú likvidita	koef.	0,23	0,31	0,06	0,12	0,01	0,04
Bežná likvidita	koef.	1,36	0,98	1,63	1,84	0,79	0,87
Celková likvidita	koef.	1,60	1,29	1,69	1,96	0,81	0,94
Doba obratu pohľadávok	deň	354,28	38,55	57,52	47,14	35,50	55,63
Doba obratu záväzkov	deň	259,94	39,25	35,29	25,55	44,87	61,70
Doba obratu peňazí	deň	94,34	-0,71	22,24	21,59	-9,36	-6,07
Obrat celkového majetku	koef.	0,74	4,50	4,69	6,27	4,79	3,45
Celková zadlženosť	%	53,33	81,42	70,84	60,45	63,12	62,17
Miera zadlženosti	koef.	1,14	4,38	2,43	1,53	1,71	1,64
Miera finančnej samostatnosti	koef.	0,88	0,23	0,41	0,65	0,58	0,61
Stupeň prekapitalizovania	koef.	3,13	0,51	1,30	3,11	0,71	0,86
Úrokové zaťaženie	%	0,00	68,92	15,59	3,20	36,46	19,01
Úrokové krytie	koef.	0,00	1,45	6,42	31,29	2,74	5,26
ROA	%	0,62	2,98	16,94	5,38	11,14	15,80
ROE	%	1,07	4,01	39,57	9,65	10,20	24,85
ROS	%	0,68	0,17	2,46	0,61	0,78	2,72
ROC	%	0,68	0,14	2,37	0,60	0,69	2,69
Nákladovosť podniku	koef.	0,99	1,00	0,97	0,99	0,99	0,96
Materiálová náročnosť	koef.	0,41	0,50	0,39	0,43	0,28	0,47
Mzdová náročnosť podniku	koef.	0,00	0,32	0,41	0,36	0,39	0,29

Tabuľka 3 Prehľad vývoja hodnôt vybraných pomerových ukazovateľov

Zdroj: vlastné spracovanie

Tvorba finančných výkazov spoločnosti

Pre lepšiu prehľadnosť a orientáciu uvádzame v nasledujúcej schéme zjednodušený postup zostavovania finančných výkazov v nami zvolenej spoločnosti.

*Schéma 3 Postup tvorby plánovaných finančných výkazov
Zdroj: vlastné spracovanie*

Vytvorili sme 3 varianty finančného plánu (reálny (A), optimistický (B) a pesimistický (C) variant) podľa vývoja tempa prírastku nákladov a výnosov a zároveň sme sledovali vplyv zmien zvolených indikátorov na čistý zisk a celkový vývoj finančného zdravia spoločnosti.

Hodnotenie úrovne kvality zostavených finančných výkazov

Kontrola je v plánovacom procese nevyhnutná. Hodnotí návrh plánu, sleduje jeho priebeh a plnenie stanovených úloh či cieľov plánu. Jednou z metód slúžiacich na posúdenie kvality a úrovne vypracovaných finančných výkazov spoločnosti bola aplikácia troch základných zostáv ekonomických normálov.

Pre lepšiu prehľadnosť sme výsledky spracovali do nasledujúcej tabuľky, ktorá hodnotí dodržiavanie žiaducich nerovností v rokoch 2016 až 2018 v prípade každého vytvoreného variantu. Variant A vychádza z priemerného tempa rastu nákladov a výnosov analyzovanej spoločnosti na základe ich vývoja za predchádzajúce analyzované obdobie. V prípade variantu B sme predpokladali nárast výnosov o 10 % a nákladov o 3 %, variant C ráta s poklesom výnosov o 10 % a nákladov o 3 %.

		Variant A			Variant B			Variant C		
		2016	2017	2018	2016	2017	2018	2016	2017	2018
Ekonomický normál I.	I _{zisk}	1,0583	1,1760	1,1286	3,3731	1,2762	1,2469	-0,8244	1,3032	1,2759
	>	>	>	>	>	>	>	>	>	>
	I _{tržby}	0,9502	0,9510	0,9054	0,8638	0,9843	0,9489	0,6901	0,9178	0,8619
	>	>	>	>	>	>	>	>	>	>
	I _{náklady}	0,9751	0,9459	0,9157	1,1437	0,9876	0,9696	0,7438	0,9359	0,9023
	>	>	>	>	>	>	>	>	>	>
	I _{materiálové N}	0,7491	0,9604	0,9001	0,8125	0,9594	0,9341	0,7481	0,9502	0,8870
	>	>	>	>	>	>	>	>	>	>
Ekonomický normál II.	I _{mzdové N}	1,3161	0,9254	0,9341	0,8104	0,9465	0,9219	0,7582	0,9560	0,8926
	>	>	>	>	>	>	>	>	>	>
	I _{počet pracovníkov}	1,2222	1,0000	0,9091	0,7857	0,9091	0,9000	0,7857	0,8182	1,0000
	I _{zisk}	1,0583	1,1760	1,1286	3,3731	1,2762	1,2469	-0,8244	1,3032	1,2759
	>	>	>	>	>	>	>	>	>	>
	I _{tržby}	0,9502	0,9510	0,9054	0,8638	0,9843	0,9489	0,6901	0,9178	0,8619
	>	>	>	>	>	>	>	>	>	>
	I _{zásoby}	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ekonomický normál III.	I _{zisk}	1,0583	1,1760	1,1286	3,3731	1,2762	1,2469	-0,8244	1,3032	1,2759
	>	>	>	>	>	>	>	>	>	>
	I _{tržby}	0,9502	0,9510	0,9054	0,8638	0,9843	0,9489	0,6901	0,9178	0,8619
	>	>	>	>	>	>	>	>	>	>
	I _{DHM}	0,9116	0,9372	0,8541	0,8314	0,9558	0,9318	0,8593	0,9195	0,8682
	>	>	>	>	>	>	>	>	>	>
	I _{mzdové N}	1,3161	0,9254	0,9341	0,8104	0,9465	0,9219	0,7582	0,9560	0,8926
	>	>	>	>	>	>	>	>	>	>
Ekonomický normál IV.	I _{počet pracovníkov}	1,2222	1,0000	0,9091	0,7857	0,9091	0,9000	0,7857	0,8182	1,0000

Poznámka: > - platí žiaduca nerovnosť, < - neplatí žiaduca nerovnosť.

Tabuľka 4 Hodnotenie finančného plánu pomocou ekonomických normálov
Zdroj: vlastné spracovanie

Variant A – reálny

V prípade prvej skupiny ekonomických normálov je dodržaná postupnosť rastu mzdových nákladov v rokoch 2016 a 2018, výnimkou je rok 2017 vykazujúci miernu odchýlku. Mzdové náklady rastú v rokoch 2016 a 2018 rýchlejšie ako materiálové, tento negatívny vzťah možno pripísať skutočnosti, že spoločnosť vyrába produkty ručne, preto zamestnanci zastávajú v procese výroby dôležitú úlohu. V roku 2017 rastú materiálové náklady rýchlejšie než celkové, čo hodnotíme negatívne. Postupnosť rastu nie je dodržaná aj v prípade rýchlejšieho rastu celkových nákladov ako tržieb v rokoch 2016 a 2018. Index rastu čistého zisku prevyšuje tempo rastu tržieb v každom roku plánovaného obdobia. Nakoľko spoločnosť nevykazuje žiadne zásoby, v prípade druhého ekonomického normálu je v každom roku dodržaný ich pomalší nárast ako nárast tržieb. Napriek menším odchýlkam sú žiaduce vzťahy dodržané vo väčšine prípadov poslednej sústavy indexov. Rýchlejší rast mzdových nákladov než dlhodobého majetku v rokoch 2016 a 2018 možno opäť pripísať ručnej výrobe produktov spoločnosti. Celkovo bolo v prípade variantu A dodržaných 24 žiaducich vzťahov, teda priemerná úspešnosť dodržania postupnosti rastu jednotlivých indexov je 72,73 %.

Variant B – optimistický

V nasledujúcom variante sme predpokladali nárast výnosov o 10 % a nákladov o 3 % oproti reálnemu variantu A. Naším zámerom bolo sledovať zmeny v dodržiavaní žiaducich vzťahov a zároveň skúmať vhodnosť aplikácie ekonomických normálov pri posudzovaní kvality zostavených finančných výkazov. Už na prvý pohľad je zrejmé, že úspešnosť dodržania nerovností všetkých skupín ekonomických normálov je vysoká, teda v priemere 90,91 %. Výnimku je rýchlejší nárast nákladov než tržieb v každom roku plánovaného obdobia, treba však podotknúť, že v rokoch 2017 a 2018 je odchýlka pomerne zanedbateľná. Celkovo boli vzťahy medzi čiastkovými ukazovateľmi dodržané v 30-tich prípadoch.

Variant C – pesimistický

Vo variante C neboli dodržané takmer dve tretiny žiaducich nerovností. Index rastu nákladov opäť prevyšuje tempo rastu tržieb a DHM v každom roku plánovaného obdobia. V roku 2016 je v prípade druhej skupiny ekonomických normálov dokonca výrazne narušená postupnosť rastu čistého zisku a tržieb. Mzdové náklady rastú každoročne rýchlejšie ako materiálové, v roku 2017 a 2018 je ich index rastu vyšší než pri DHM. Celkovo bolo v prípade variantu C nedodržaných až 20 pravidiel, čím priemerná úspešnosť dodržania postupnosti rastu jednotlivých indexov klesla na 39,39 %.

V nasledujúcej tabuľke uvádzame hodnotenie dodržania celkových uvedených nerovností v plánovanom období 2016 až 2018 v rámci jednotlivých variantov.

		2016	2017	2018	Priemer
Variant A	Počet dodržaných vzťahov	8	8	8	8
	Počet nedodržaných vzťahov	3	3	3	3
	Dodržanie vzťahov (v %)	72,73%	72,73%	72,73%	72,73%
Variant B	Počet dodržaných vzťahov	10	10	10	10
	Počet nedodržaných vzťahov	1	1	1	1
	Dodržanie vzťahov (v %)	90,91%	90,91%	90,91%	90,91%
Variant C	Počet dodržaných vzťahov	2	6	5	4,33
	Počet nedodržaných vzťahov	9	5	6	6,67
	Dodržanie vzťahov (v %)	18,18%	54,55%	45,45%	39,39%

Tabuľka 5 Celkové hodnotenie dodržania ekonomických normálov

Zdroj: vlastné spracovanie

Záver

Primárnou úlohou kontroly v rámci procesu zostavovania finančných výkazov je hodnotiť jednotlivé návrhy – varianty, ktoré sú posudzované predovšetkým ich reálnosťou, jasným vymedzením stanovených cieľov a zabezpečovaním perspektívnejšej finančnej situácie spoločnosti.

V predkladanom príspevku sme sa zamerali na posúdenie úrovne a kvality zostavených finančných výkazov vybranej spoločnosti aplikáciou troch základných zostáv ekonomických normálov. Vytvorením optimistického a pesimistického variantu finančného

plánu oproti reálnemu variantu sme sledovali zmeny v dodržiavaní žiaducich nerovností a skúmali tak ich praktické využitie v praxi. Ekonomické normály majú pre spoločnosť z hľadiska efektívneho hospodárenia skutočne nesporný význam – prehľadne zahŕňajú vybrané ukazovatele, jednoduchým spôsobom poukazujú na prípadné porušenie sústavy nerovnic a uvádzajú optimálny vzťah a vývoj jednotlivých indexov premietajúcich rýchlosť ich rastu.

Pri zostavovaní finančných plánov, vychádzajúc z podkladov hodnotenia finančnej situácie a strategických cieľov podnikateľského subjektu, je potrebné brať do úvahy skutočnosť, aby pri zostavovaní finančných plánov boli aplikované také nástroje pre zostavovanie a kontrolu kvality finančných plánov, ktoré zabezpečia zrealizovanie finančných plánov vo vzťahu k vnútornému a vonkajšiemu trhovému prostrediu.

Príspevok je jedným z výstupov projektu VEGA č.1/0791/16 „Moderné prístupy zvyšovania podnikateľskej výkonnosti a konkurencieschopnosti s využitím inovatívneho modelu - Enterprise Performance Model pre zefektívnenie manažérskeho rozhodovania“.

Tento článok odporúča na publikovanie vo vedeckom časopise Mladá veda: doc. Ing. Dana Kiseľáková, PhD.

Použitá literatúra

1. FETISOVOVÁ, E. et al., 2010. *Podnikové financie: Praktické aplikácie a zbierka príkladov*. 2. vyd. Bratislava: Iura Edition, s. r. o. ISBN 978-80-8078-367-9.
2. GRZNÁR, M., P. ŠINSKÝ a Š. MARSINA, 2011. *Firemné plánovanie*. Bratislava: Sprint 2, s. r. o. ISBN 978-80-89393-35-0.
3. HINKE, J. a D. BÁRKOVÁ, 2010. *Účtovníctví 2: Pokročilé aplikace*. Praha: Grada Publishing, a. s. ISBN 978-80-247-3516-0.
4. HORVÁTHOVÁ, J. a E. BEDNÁROVÁ, 2012. *Finančná analýza a finančné plánovanie*. Prešov: Bookman, s. r. o. ISBN 978-80-89568-32-1.
5. JENČOVÁ, S. 2014. *Finančno-ekonomická analýza podnikateľských subjektov*. Prešov: Grafotlač Prešov. ISBN 978-80-8165-051-2.
6. KISEĽÁKOVÁ, D., 2012. Application of management cash flow through methods of financial management for enterprises. In: *Nowoczesne koncepcje finansowania działalności gospodarczej*. Chapter 7. p. 307-324. Rzeszow: University of Rzeszow, Economic Faculty. ISBN 978-83-7667-129-1.
7. KISEĽÁKOVÁ, D., BERTOVIČ, D. a M. ŠOLTÉS, 2014. Využitie analýzy vybraných pomerových ukazovateľov pri riešení finančných rizík podnikateľských subjektov. In: MMK 2014. Mezinárodní Masarykova konference pro doktorandy a mladé vědecké pracovníky [elektronický zdroj] sborník příspěvků z mezinárodní vědecké konference. Hradec Králové: Magnanimitas, CD-ROM, s. 1405-1412. ISBN 978-80-87592-07-8.
8. KOTULIČ, R., 2008. Ekonomický normál a jeho využitie v manažmente firmy. In: *Zborník vedeckých prác katedry ekonómie a ekonomiky ANNO 2008* [cit. 2016-10-10]. Dostupné z: http://www.pulib.sk/elpub2/FM/Kotulic7/pdf_doc/kotulic.pdf
9. KRÁĽOVIČ, J., 2010. *Finančné plánovanie podniku*. Bratislava: Sprint 2, s. r. o. ISBN 978-80-89393-20-6.
10. KRÁĽOVIČ, J. et al., 2011. *Finančný manažment: Zbierka príkladov*. 4. vyd. Bratislava: Iura Edition, s. r. o. ISBN 978-80-8078-431-7.
11. NÝVLTOVÁ, R. a P. MARINIČ, 2010. *Finanční řízení podniku: Moderní metody a trendy*. Praha: Grada Publishing, a. s. ISBN 978-80-247-3158-2.

12. PELIKÁNOVÁ, A., 2016. *Účetnictví, dane a financování pro nestátní neziskovky*. Praha: Grada Publishing, a. s. ISBN 978-80-247-5699-8.
13. PETŘÍK, T., 2009. *Ekonomické a finanční řízení firmy: Manažerské účetnictví v praxi*. 2 vyd. Praha: Grada Publishing, a. s. ISBN 978-80-247-3024-0.
14. SYNEK, M., E. KISLINGEROVÁ et al., 2010. *Podniková ekonomika*. 5. vyd. Praha: C. H. Beck. ISBN 978-80-7400-336-3.
15. TÓTHOVÁ, A., 2009. *Moderné postupy v procese tvorby finančního plánu podniku*. Bratislava: Vydavateľstvo EKONÓM. ISBN 978-80-225-2671-5.
16. VEBER, J., J. SRPOVÁ et al., 2008. *Podnikání malé a střední firmy*. 2. vyd. Praha: Grada Publishing, a. s. ISBN 978-80-247-2409-6.